

Bestuurlijk overleg over ERTMS op de noordelijke lijnen

Donderdag 20 mei 2021. 9.30 - 10.15

Aanwezig: Staatssecretaris IenW, Gedeputeerde Groningen, Gedeputeerde Fryslân, CEO Arriva, CEO ProRail, Ambtelijk IenW (dgMO, directeur OVS, plv. Directeur OVS, Programmamanager ERTMS), Ambtelijk Groningen (afdelingshoofd Verkeer en Vervoer), Ambtelijk Fryslân (Sr. beleidsmedewerker).

Verslag

De staatssecretaris van het ministerie van IenW dankt alle betrokkenen voor de volharding om de uitrol van ERTMS op de noordelijke lijnen tot stand te brengen.

Er zijn geen opmerkingen bij het verslag van het vorig bestuurlijk overleg van 21 april jl; het verslag wordt daarmee vastgesteld. Naar aanleiding van het verslag blikte de dg Mobiliteit terug op het vorige overleg. Er is stilgestaan bij de nut en noodzaak en de wens om dit te bereiken. Daarin was nog een financieel knelpunt van € 10 mln te overbruggen door de provincie Fryslân, in aanvulling op de € 60 mln lumpsum vanuit het ministerie van IenW en de € 20 mln van de provincie Groningen. Er was afgesproken een concreet financieringsvoorstel op maximaal twee A4 uit te werken met aandacht voor de kosten en de baten voor alle partijen, en de onderlinge afspraken gericht op het beperken van risico's voor alle partijen. Dat is gebeurd. En op basis daarvan is de gedeputeerde Fryslân opnieuw het gesprek aan gegaan met de GS van Fryslân.

In navolging op het bestuurlijk overleg van 21 april jl. is de ERTMS-uitrol opnieuw behandeld in de Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân. Voorzichtige berekeningen laten zien dat de besparingen de kosten moeten kunnen dekken. De Gedeputeerde van Fryslân meldt dat de GS op basis daarvan hebben ingestemd met een bijdrage van € 10 mln, onder voorbehoud van vaststelling van de bestuursovereenkomst Rijk – Regio door de Provinciale Staten en een overeenkomst met Arriva over de besparingen.

CEO ProRail ligt toe dat de noordelijke lijnen onderdeel zullen zijn van de aanbesteding van het centrale ERTMS-systeem, die nu loopt. Het is niet alleen goed om vervroegd tot realisatie over te gaan, het is ook goed om een eenvoudige vroege lijn te hebben voor de programmadirectie ERTMS om te starten. ProRail heeft dit ook de brief aan de staatssecretaris bevestigd.

Gedeputeerde van Groningen is blij dat het is gelukt en geeft ook haar complimenten. Het is nu zaak om de daad bij het woord te voegen en tempo te maken. Daarnaast verwacht provincie Groningen door de uitrol van ERTMS stappen te kunnen zetten met Automatic Train Operation (ATO) ten behoeve van zelfrijdende treinen.

CEO Arriva is ook blij met deze stap en denkt dat de regio veel van ERTMS zal profiteren. Het is daarbij een prachtige mogelijkheid om ook andere innovaties mogelijk te maken, zoals de waterstofftreinen. Hij zet zich ervoor in zo snel mogelijk het contract te plaatsen bij Stadler. De komende jaren zal het hele plaatje kloppend gemaakt moeten worden, dat is voor alle partijen heel belangrijk.

In het vorige Bestuurlijk overleg is afgesproken brieven te sturen om de ambities te bevestigen en afspraken vast te leggen. Deze brieven zijn ontvangen. De dgMO wijst erop dat het bedrag in de brief van Fryslân ontbreekt, maar dit bedrag wel zichtbaar wordt in de bestuursovereenkomst. De gedeputeerde van Fryslân bevestigt dat zij haar deel voor rekening neemt en is zich ervan bewust dat de bedragen onderdeel worden van de bestuursovereenkomst.

De staatssecretaris constateert daarmee dat de wens bij ProRail en de beide provincies om de noordelijke lijnen toe te voegen aan het Programma ERTMS kan worden gerealiseerd. En vat de gemaakte afspraken samen, die ten grondslag komen te liggen aan de bestuursovereenkomst:

1. De provincies zijn verantwoordelijk voor financiering van de maatregelen nodig om te kunnen rijden met ERTMS, zoals: de ombouw van alle regionale treinen, opleiding van machinisten en monteurs, beheer en onderhoud van ERTMS in deze treinen.

2. De inschatting van de programmadirectie ERTMS is dat dit € 90 mln kost:
 - Het ministerie draagt hieraan lumpsum € 60 mln bij.
 - Groningen draagt € 20 mln bij en Fryslân € 10 mln, naar verhouding van de regionale concessie.
 - Dit betekent:
 - o Als kosten lager uitvallen dan € 90 mln is dit voordeel voor de provincies. CEO Arriva heeft daarbij in het laatste BO aangegeven dat voordelen van deze investering de regio toekomen. Hiervoor wordt een overeenkomst opgesteld.
 - o Keerzijde van de medaille: als kosten hoger uitvallen dan € 90 mln zijn deze kosten voor de provincies, naar rato van de concessie.
3. Er wordt de komende maand een bestuursovereenkomst uitgewerkt waarin deze afspraken ambtelijk verder worden uitgewerkt.
4. ProRail gaat parallel aan de gang, met het risico dat de optie later moet worden getrokken en de aanbesteding daardoor uitloopt. Uiteraard is de inzet dat te voorkomen.

De Kamer en Provinciale Staten worden over het voornemen om ERTMS in het Noorden toe te voegen aan het Programma ERTMS aan het einde van de dag geïnformeerd; nadat de staatssecretaris terug is uit de Kamer. Kamerbrief, brieven aan PS en persbericht zijn inmiddels gereed en ambtelijk afgestemd.

Bij de Kamerbrief zullen de brieven waarin provincies bevestigen dat zij dit willen en hun bijdragen worden verstuurd. Deze brieven zijn ontvangen. Evenals de brief van ProRail waarin staat dat zij voldoende toegerust zijn.